

Wstęp

W niniejszym 19 tomie serii *Z Badań Nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi* - zamieszczonych jest jedenaście artykułów.

W dziale *Studia* publikowane są dwa opracowania.

Marcin Bryja przedstawia monografię Polskiego Towarzystwa Księgarńi Kolejowych „Ruch” (1919-1939) - mało rozpoznanego w dotychczasowej historiografii, a zasłużonego szczególnie w organizacji ogólnokrajowej sieci kolportażu słowa drukowanego i propagowaniu czytelnictwa w szerokich kręgach społeczeństwa odrodzonej Polski.

Włodzimierz Daszewski rozwija ważne zagadnienie zabezpieczania i konserwacji zbiorów bibliotecznych. Problematyka konserwacji opraw książkowych przedstawiona jest tu w trzech blokach zagadnieniowych: czynniki niszczące, materiały wykorzystywane do konserwacji oraz zabiegi konserwatorskie.

Dział *Materiały* otwiera opracowany przez Jacka Soszyńskiego spis ksiąg ziemskich miasta Brańsk z 1647 r. - zachowany w Archiwum Akt Dawnych w Warszawie, w zbiorze wypisów z akt ziemskich i grodzkich podlaskich i mazowieckich, zgromadzonych przez Ignacego Wawrzyńca Kapicę Milewskiego (1740-1817) - heraldyka, archiwistę i bibliotekarza.

Wydzieloną część działu stanowią materiały z IV Forum Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego na temat: *Z problemów ochrony europejskiego i narodowego dziedzictwa piśmienniczego*, które odbyło się w Warszawie 2 grudnia 1997 r.

Zamieszczono tu referaty wygłoszone przez Barbarę Bieńkowską, Jacka Milera i Urszulę Paszkiewicz dotyczące działalności Biura Pełnomocnika Rządu d/s Polskiego Dziedzictwa Kulturalnego za Granicą przy Mini-

sterstwie Kultury oraz wyników prac podjętych przez Międzyrządową Komisję Polsko-Ukraińską do spraw ochrony i zwrotu dóbr kultury utraczonych, a także dokumentacji prowadzonej w Biurze Pełnomocnika; jak również referat Macieja Matwijowa obrazujący kontakty Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu ze Lwowską Naukową Biblioteką im. W. Stefanyka oraz wypowiedź Marii Kocójowej dotyczącą rejestracji dziedzictwa piśmienniczego Litwy i Polski, przy użyciu nośników elektronicznych.

W dziale *Komunikaty* znajduje się artykuł nadesłany przez Hansa Petera Schramma profesora Fachhochschule w Hanowerze, który stanowi reminiscencję konferencji z udziałem grona pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego, jaka odbyła się w Hanowerze i Wolfenbüttel 23-26 października 1996 r., a dotyczyła podejmowanych kierunków badań oraz realizowanych programów studiów w zakresie historii książki.

Andrzej Bator natomiast przedstawia założenia badawcze podjętych przez siebie prac nad inwentarzami bibliotek klasztorów karmelitów bosych w Polsce z XVII i XVIII wieku.

Uwaga: W ciągu roku akademickiego 1997/1998 nastąpiła zmiana nazwy Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego na Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego - stąd zmiana w nazwie wydawcy od tomu 18 oraz nowa forma logo na tylnej okładce.

Zwracamy się z prośbą do Autorów z prośbą o przygotowywanie tekstów artykułów w wersji elektronicznej, co pozwoli skrócić proces wykonania składu publikacji. Tekst może być przygotowany w dowolnym edytorze pracującym na komputerze PC (prosimy zaznaczyć nazwę i wersję edytora). Tekst z edytora nie powinien posiadać nagłówków, stopek i paginacji stron. Nie należy także korzystać z opcji automatycznego generowania przypisów, które powinny być umieszczone na końcu tekstu. Do przesłanej dyskietki prosimy dołączyć jeden egzemplarz wydruku tekstu.

Józef Wojakowski

Introduction

Volume 19 of *Studies on Polish Historical Book Collections* contains eleven articles. The volume breaks up into the following parts: *Studies*, *Materials*, and *Announcements*.

Two monographic articles are published in the part entitled *Studies*.

In the first one Marcin Bryja presents the Polish Society of Railway Bookstores „Ruch” This society, which rendered a lot of service to the organisation of network of sales of printed matter and propagation of reading on the national scale, has not received adequate attention in historical literature.

The second article, by Włodzimierz Daszewski, deals with important matters concerning the preservation of library collections. The problems concerning the conservation of bookbindings in presented in three blocks: causes of destruction, preservation materials and conservation procedures.

The *Materials* part is opened by the edition of the registers of judicial acts of the local tribunal of Brańsk in the Podlachia, from the year 1647. This document is preserved in the Main Archives of Old Acts in Warsaw. It comes from the collection of the heraldist, archivist and librarian Ignacy Kapica Milewski (1740-1817).

An independent section of the *Materials* is devoted to the IV Forum of the Polish Bibliological Society, which debated about the problems of the conservation of the European and national written heritage. The Forum took place in Warsaw on 2 December 1997.

The activities of the Bureau of the Delegate of the Polish Government for the Polish Cultural Heritage Abroad and of the results of the works undertaken by the Intergovernmental Polish-Ukrainian Commission for Lost Cultural Goods and Documentation were the subject of the articles by Bar-

bara Bieńkowska, Jacek Miler and Urszula Paszkiewicz. The article by Maciej Matwijów dealt with the contacts of the Library of the Ossoliński National Institution in Wrocław and the W. Stefanyk Lvov Research Library. The paper by Maria Kocójowa was concerned with the registration of the literary heritage of Lithuania and Poland by electronic means.

The section closes the presentation by Józef Szocki who talked about conferences on bookknowledge concerning Cracow and Lvov and about cooperation of Polish and Ukrainian scientists in this subject.

In the *Announcements* There is the article sent in by Professor Hans Peter Schramm from Fachhochschule Hanover, which is a reminiscence of conference with the participation of the staff of the Department of Information and Book Studies of the University of Warsaw, which took place in Hanover and Wolfenbüttel (October 23-26, 1996), and debated over research subjects and the programmes of studies in the field of book history.

Andrzej Bator presents in his contribution the concept of his studies undertaken on the inventories of the libraries of Carmelite monks in Poland in the 17th and 18th centuries.

Attention! In the academic year 1997/1998 the name of the Department of Library and Information Studies of the University of Warsaw was changed to Department of Information and Book Studies of the University of Warsaw, what explains the change of the name of the publisher of Volume 18 and new logo on the back cover.

We kindly request the autors to send us their texts in both printed (one copy) and electronic version. This will contribute greatly to speeding up of the publication process. The texts can be written in any editing programme (please state the name of the software and its version). The file should not entail headings, footnotes and pagination. We request also typing the footnotes as normal text (not automatic footnotes).

Józef Wojakowski

Translation: Hanna Pacek

Intorduction

Le 19e volume de *Recherches sur les Collections Historiques en Pologne* contient onze articles.

Le chapitre *Etudes* comprend deux articles.

Marcin Bryja présente une monographie de Polskie Towarzystwo Księgarń Kolejowych „Ruch” (1919-1939) (Association Polonaise des Librairies de Chemin de Fer). Cette organisation est peu connue dans l’historiographie contemporaine bien qu’elle a plusieurs fois mérité de l’organisation de réseau national de la distribution du mot imprimé et de la lecture publique dans les vastes milieux de la société de Pologne indépendante.

Włodzimierz Daszewski examine l’importante question de la protection et de la conservation des bibliothèques. Il présente le problème en trois tranches: les facteurs destructives, les matières utilisées pour la conservation et les travaux conservatoires.

Le partie *Matériaux* est ouverte par le bordereau des livres fonciers de la ville de Brańsk en 1647, établi par Jacek Soszyński d’après la collection des extraits de dossiers fonciers et municipaux de Podlasie et Mazowsze, réunis par Ignacy Wawrzyniec Kapica Milewski (1740-1817) héraldiste, archiviste et bibliothécaire.

On a traité séparément les matériaux du IV Forum Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego (Association Polonaise des Bibliologues) qui a eu lieu à Varsovie, le 2 décembre 1997.

Nues trouverons ici les exposés donnés par Barbara Bieńkowska, Jacek Miler et Urszula Paszkiewicz sur le travail de Biuro Pełnomocnika Rządu d/s Polskiego Dziedzictwa Kulturalnego za Granicą (Bureau de Mandataire du Gouvernement pour l’Héritage de la Culture Polonaise à l’Étranger) au Ministère de la Culture et les résultats des travaux menés par Międzyrzę-

dowa Komisja Polsko-Ukraińska (Intergouvernementalle Commission Polono-Ukrainienne) pour la protection et la revendication des biens perdus de la culture et la documentation, dans le Biuro Pełnomocnika (Bureau de Mandataire). Ensuite nous lisons l'exposé Maciej Matwijów qui décrit la collaboration de Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich à Wrocław avec Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka et ensuite le récit Maria Kocójowa sur les recensements sur les ordinateurs de l'héritage écrit de la Lituanie et de la Pologne. Les Matériaux de Forum sont clos par la glose de Józef Szocki qui a touché le problème des conférences scientifiques sur les livres en Cracovie et Lwów ainsi que la collaboration des savants polonais et ukrainiens sur ce sujet.

Le rubrique *Communications* contient l'article de Hans Peter Schramm, professeur à Fachhochschule à Hanover qui évoque la conférence avec la participation des savants de l'Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki UW qui a eu lieu à Hanover et Wolfenbüttel, du 23 au 26 octobre 1996, et qui touché les options des travaux en court et les programmes scolaires sur l'histoire du livre.

Andrzej Bator présente les cibles scientifiques de ses travaux sur les inventaires des bibliothèques des l'ordre de Carmes pieds nus en Pologne au XVII et XVIII s.

Attention: Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki UW a changé son nom en Instytut Informatyki i Studiów Bibliologicznych UW d'où le changement de nom d'éditeur du volume 18 et nouveau aspect de logo sur la quatrième page de la couverture.

Nous prions les auteurs de nous envoyer les articles préparés sur les ordinateurs ce qui nous permettra de raccourcir le temps de la préparation du volume suivant. Le texte peut être préparé en un des logiciels compatible avec PC (indiquez le nom et version du logiciel). Le texte doit être sans numéros de page, en-tête ni pieds. Les notes doivent être placés à la fin du texte. Veuillez joindre aussi un exemplaire du texte imprimé.

Józef Wojakowski

Traduit par Magdalena Kapełus

Введение

Настоящий 19 том серии *Исследования по польским собраниям исторических книг* содержит *одинадцать статей.*

В разделе *Исследования* опубликованы две работы.

Марцин Брыя представляет монографию Польского общества железнодорожных книжных магазинов „Рух”, о котором редко упоминается в существующей историографии. Общество это особенно хорошо послужило в организации всеобщей сети распространения печатных изданий и популяризации чтения среди жителей возрожденной Польши.

Влодзимеж Дашевски развивает важную тему предохранения собраний книг и ухода за ними. Проблематика ухода за книжными переплетами разделена на три части: разрушающие факторы, материалы, используемые для ухода за переплетами и реставрационные процедуры.

Раздел *Материалы* начинается с разработанного Яцеком Сошинким списка земских книг города Бряньск от 1647 года. Этот список сохраняется в Главном архиве древних актов в Варшаве в собрании по земским и городским актам Подляся и Мазовии, собранным Игнацием Вавжиньцом Капицей Милевским (1740-1817), специалистом в области геральдики, архивистом и библиотекарем.

Отдельную часть этого раздела *Материалы* составляют материалы IV форума Польского библиологического общества на тему: „Из проблематики охраны европейского и национального литературного наследия” состоялся 2 декабря 1997 года. Здесь

помещены тексты докладов, с которыми выступили Барбара Беньковска, Яцек Милер и Уршуля Пашкевич. Доклады касались деятельности Бюро уполномоченного правительства по польскому культурному наследию за рубежом при Министерстве культуры, и результатов работ Межправительственной польско-украинской комиссии по охране и возвращению уграченных культурных ценностей. Здесь помещается также текст доклада Мацея Матвиюва, который описывает контакты Библиотеки „Оссолинеум” во Вроцлаве со Львовской научной библиотекой им. В. Стефанька.

Кроме того, в этой части раздела помещено также высказывание Марии Коцуёвой на тему регистрации литературного наследия Литвы и Польши, при помощи электронных носителей.

Материалы Форума заканчиваются текстом выступления Юзефа Шощкого, который говорил на тему библиологических конференций относящихся к Кракову и Львову, а также сотрудничества в этой области польских и украинских ученых.

В разделе *Сообщения* помещена статья присланная Гансом Шраммом, профессором Высшего профессионального училища в Ганновере, являющаяся реминисценцией конференции, в которой принимали участие научно-дидактические работники Института библиотековедения и научной информации Варшавского университета, а которая состоялась в Ганновере и Вольфенбуттель 23-26 октября 1996 года. Тематика конференции касалась направления изучений, а также выполнения учебной программы в области истории книги.

Анджей Батор же представляет исследовательские концепции начатых им работ над инвентарями библиотек монастырей кармелитов босых в Польше 17-18 веков.

Внимание: в течение учебного года 1997/98 Институт библиотековедения и научной информации переименовался в Институт научной информации и библиологических исследований Варшавского университета. Отсюда изменение в названии издателя, начиная с 18 тома, а также новый вид лого на заднем переплете.

Обращаемся к авторам с просьбой приготавливать тексты статей в электронной версии, что позволит сократить процесс изготовления набора публикации. Текст можно подготовить в любом эдиторе, работающем на компьютере РС (следует обозначить название и версию эдитора). В тексте не должно быть заглавий, выходных данных и нумерации страниц. Не надо также использовать опции генерирования примечаний, которые должны находиться в конце текста. Просьба также, приложить к диску один экземпляр напечатанного текста.

Юзеф Вояковски

Перевод Ханна Пацек